

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ГУНЬКО М., 1 курс ФТМ ДТЕУ,
спеціальність «Філологія», освітня програма «Прикладна лінгвістика
(лінгводидактика, англійська мова)»

У статті розглянуто особливості використання інтерактивних підходів у процесі опанування іноземної мови. Визначено, що такий підхід передбачає цілеспрямовану організацію пізнавальної діяльності, що ґрунтується на постійній та активній взаємодії учасників навчального процесу. Проаналізовано основні принципи інтерактивного навчання, а також описано його методи, серед яких виділяють презентації, рольові моделювання, дискусії, метод «мозкового штурму», конкурси з використанням інтерактивних завдань та їх подальший аналіз, а також проектну діяльність.

Ключові слова: *інтерактивне навчання, англійська мова, методи навчання, комунікативна компетентність, ігрові технології, проектна діяльність, рольові ігри, мозковий штурм, дискусія.*

The article reviews the features of using interactive approaches in the process of learning a foreign language. We found that the approaches involve the purposeful organization of cognitive activity, based on constant and active interaction among the participants in the educational process. The main principles of interactive learning are analyzed, and its methods are described, including presentations, role-playing simulations, discussions, the brainstorming method, competitions with the use of interactive tasks and their further analysis, as well as project-based activities.

Keywords: *interactive learning, English language, teaching methods, communicative competence, game-based technologies, project-based activities, role-playing games, brainstorming, discussion.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації освіти зростає потреба у високоефективних підходах до викладання іноземних мов. Інтерактивні методи навчання забезпечують активну залученість студентів до освітнього процесу, сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних та соціальних навичок, а також формують уміння самостійного здобуття й застосування знань. Це робить їх актуальним інструментом удосконалення навчального процесу у вищій школі.

Динамічний розвиток сучасного світу ставить перед студентами завдання оперативного опанування та глибокого розуміння навчального матеріалу, особливо в галузі мовної підготовки. Володіння хоча б однією іноземною мовою перетворюється на ключовий елемент професійної компетентності фахівця. Тому актуальним є питання підвищення ефективності та якості процесу вивчення іноземних мов. У сучасних реаліях джерелами знань стають не лише викладачі, а й різноманітні технологічні засоби: комп'ютери, телевізори, відеоматеріали. Студенти мають не тільки сприймати інформацію, але й критично її осмислювати, інтерпретувати та застосовувати в конкретних ситуаціях; формувати власні судження та вміти їх аргументовано висловлювати. Інтерактивні методи навчання сприяють розвитку цих навичок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання інтерактивних методів навчання іноземних мов активно досліджується сучасними науковцями, які розглядають різні аспекти їхнього впровадження у вищих навчальних закладах.

М. В. Брода акцентує увагу на модернізації підготовки фахівців у закладах вищої освіти України через інтеграцію інтерактивних методів вивчення англійської мови. Автор наголошує, що застосування таких методів сприяє підвищенню якості навчального процесу та розвитку

комунікативних навичок студентів. Зокрема, дослідження показує, що інтерактивні технології дозволяють створювати ситуації наближені до реального мовного середовища, що позитивно впливає на рівень засвоєння матеріалу.

Теоретичні аспекти інтерактивних технологій детально розглядає А. В. Зінорук, підкреслюючи їхню роль у формуванні активного навчального середовища. У своїй роботі автор аналізує основні принципи інтерактивного навчання та виокремлює його ключові переваги, серед яких – активізація пізнавальної діяльності студентів, розвиток критичного мислення та підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.

О. М. Кохан, О. Г. Магден та Н. О. Михайлова досліджують сучасні методи та інноваційні технології викладання іноземної мови у закладах вищої освіти. Вони наголошують, що ефективність навчального процесу значно зростає при використанні мультимедійних ресурсів, інтерактивних платформ і групових проєктів. Автори зазначають, що такі підходи сприяють розвитку мовленнєвої компетенції та покращують рівень засвоєння навчального матеріалу.

І. О. Левченко аналізує особливості використання інтерактивних методів навчання в умовах дистанційного освітнього процесу. Дослідниця підкреслює, що дистанційне навчання потребує адаптації традиційних методик та впровадження нових форм інтерактивної взаємодії. Зокрема, вона звертає увагу на значення онлайн-симуляцій, віртуальних дискусій та інтерактивних вебінарів для ефективного викладання англійської мови.

С. П. Шевченко розглядає застосування інтерактивних методів у процесі викладання професійної англійської мови. Автор робить висновок, що такі методи, як рольові ігри, кейс-методи та дебати, сприяють формуванню навичок професійного спілкування, що є особливо важливим для підготовки майбутніх фахівців у різних сферах.

Дослідження зарубіжних учених, зокрема роботи М. Таата, Х. Абдулбакі та А. Аль-Саккафа, порівнюють ефективність лекційних та інтерактивних методів навчання англійської мови. Їхні результати свідчать, що інтерактивне навчання значно покращує рівень володіння мовою, особливо у сфері усного мовлення та розуміння текстів. Автори зазначають, що студенти, які навчаються за допомогою інтерактивних підходів, демонструють кращі результати у мовленнєвій діяльності, ніж ті, хто здобуває знання традиційними методами.

Загалом, аналіз наукових публікацій свідчить про зростаючу роль інтерактивних методів навчання у викладанні іноземних мов. Їхнє впровадження сприяє не лише підвищенню ефективності освітнього процесу, а й розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та адаптації студентів до сучасного професійного середовища.

Мета дослідження. Метою даної статті є аналіз активних (інтерактивних) методів навчання, що застосовуються під час занять з англійської мови, та визначити їхній вплив на формування іншомовної компетентності студентів.

Завдання дослідження:

- охарактеризувати основні принципи інтерактивного навчання;
- розглянути види інтерактивних методів, що використовуються під час викладання англійської мови;
- визначити ефективність застосування інтерактивних підходів у розвитку мовленнєвих навичок студентів.

Об'єкт дослідження: процес навчання англійської мови у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний розвиток сучасного суспільства можливий лише за умови формування нового покоління особистостей, здатних мислити креативно та діяти нестандартно. У зв'язку з цим ключовим стає акцент на всебічному розвитку людини, її культурній та комунікативній компетентності, умінні самостійно здобувати знання, критично їх осмислювати та ефективно застосовувати на практиці, розвиваючи водночас інформаційні й соціальні навички.

З огляду на ці зміни, методична база викладання іноземних мов у закладах вищої освіти також зазнає трансформацій: класичні підходи більше не відповідають актуальним запитам

освітнього процесу. Вже не достатньо лише накопичувати знання – сьогоднішній ринок праці та суспільні виклики вимагають розвитку таких компетентностей, як критичне мислення, вміння до самостійного навчання, прийняття обґрунтованих рішень, аналіз фактів та побудова логічних зв'язків між явищами.

Таким чином, метою вивчення іноземної мови у вищій школі стає не лише мовленнєва підготовка, а й формування професійно орієнтованих умінь, які є основою подальшої успішної професійної діяльності. Це потребує глибокого переосмислення підходів до формування іншомовної компетентності у студентів нефілологічних спеціальностей, особливо з урахуванням різного рівня їх початкової мовної підготовки.

Під поняттям «технології навчання» дослідники (зокрема, О. М. Кохан, О. Г. Магден., Н. О. Михайлова) розглядають цілісну систему методів і дій, які учні виконують у певній послідовності задля ефективного засвоєння матеріалу. Це не лише конкретні методи, а й комплекси, які реалізують визначену педагогічну стратегію. Активні форми навчання є відповіддю на потребу часу: студент має не тільки засвоїти інформацію, але й навчитися оперувати нею в реальних ситуаціях. Тому акцент робиться на тих методах, що стимулюють самостійну інтелектуальну активність здобувачів освіти, спрямовану на глибоке розуміння й практичне застосування знань [3].

У сучасній вищій освіті застосовуються різні моделі організації навчання іноземних мов. Пасивна модель передбачає, що студенти виступають як слухачі, сприймаючи інформацію від викладача через лекції, демонстрації та пояснення нового матеріалу. Активна модель, навпаки, залучає студентів до активної участі в навчальному процесі. Вона поділяється на неінтерактивне навчання, де студенти самостійно виконують вправи і творчі завдання, та інтерактивне навчання, яке передбачає постійну взаємодію між усіма учасниками процесу, наприклад, робота в парах, дискусії, бесіди та фронтальні опитування [2].

Сучасні освітні стандарти висувають підвищені вимоги до студентів, зокрема щодо швидкого засвоєння значних обсягів інформації та набуття високого рівня знань, умінь і компетенцій, особливо в оволодінні іноземними мовами. У зв'язку з цим виникла потреба в нових підходах до навчального процесу. Однією з таких тенденцій є перехід від комунікативного підходу до його різновиду – інтерактивного підходу. Інтерактивність передбачає взаємодію та діалог між учасниками навчального процесу. На відміну від традиційних методів, інтерактивні методи спрямовані на активну співпрацю студентів не лише з викладачем, але й між собою в групі, що сприяє домінуванню їхньої активності в процесі навчання. Такий підхід забезпечує повне залучення студентів до процесу оволодіння іноземною мовою, створюючи сприятливі умови для розвитку впевненості, успішності та творчої діяльності, а також формування навичок критичного та об'єктивного мислення [1].

Інтерактивні технології навчання спрямовані на досягнення конкретних результатів через використання методів і форм, що стимулюють пізнавальну активність студентів. Вони включають презентації, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх обговорення, а також метод проєктів. Застосування інтерактивних методів сприяє розвитку критичного мислення, вміння аналізувати інформацію та ефективно висловлювати свої думки. Це особливо важливо при навчанні писемного мовлення, де інтерактивні форми роботи, такі як обговорення, аналіз, взаємоперевірка та взаємооцінювання, допомагають студентам удосконалювати свої навички [3].

Інтерактивне навчання передбачає активну взаємодію між учасниками освітнього процесу, що дозволяє організувати навчання у формі діалогу, спільної діяльності та обговорення. Головною характеристикою інтерактивних методів є те, що студент не обмежується роллю пасивного слухача чи спостерігача, а стає безпосереднім учасником освітнього процесу, активно залученим до виконання навчальних завдань [4].

У межах інтерактивного підходу до навчання особливу увагу приділяють принципам співпраці. Серед них варто виокремити: позитивну взаємозалежність, що передбачає успішне

виконання групового завдання лише за умови ефективної роботи кожного учасника; індивідуальну відповідальність, коли кожен студент виконує своє окреме завдання, унікальне в межах командної діяльності; рівноцінну залученість, що означає, що всі учасники мають однакові можливості висловитися або працювати над завданням; одночасну взаємодію, яка гарантує активну участь усіх студентів у процесі навчання [2].

Незважаючи на активне застосування інтерактивних методів під час формування усного мовлення, при навчанні писемного мовлення вони використовуються рідше. У вищій освіті інтерактивні методи мають сприяти розвитку навичок аналізу, обговорення, взаємоперевірки та оцінювання письмових робіт [6].

Ключовим завданням навчання письма є розвиток практичних умінь, необхідних для створення зв'язних текстів відповідного обсягу та формату. Важливим аспектом є також навичка аналізу та редагування написаного тексту, що дозволяє досягати максимальної точності та змістовності [5].

Методика інтерактивного навчання письма базується на основних принципах викладання англійської мови. Передусім це принцип активності, що передбачає залучення кожного студента до процесу створення письмового тексту та відповідальність за власний результат. Важливим також є особистісний розвиток, який сприяє самостійності, творчій активності та формуванню соціальних навичок. Крім того, ефективність інтерактивного навчання письма значною мірою залежить від інтеграції письмового мовлення з іншими видами мовленнєвої діяльності, зокрема аудіюванням, читанням та усним мовленням [2].

Інтерактивне навчання спрямоване не лише на виправлення помилок, а й на їх попередження. Завдяки спеціально розробленим вправам, що включають виявлення неточностей, їх корекцію, аналіз та обговорення, студенти отримують можливість самостійно удосконалювати свої навички. Виконуючи взаємоперевірку письмових робіт одне одного, вони поступово мінімізують кількість помилок як у письмовій, так і в усній комунікації.

Застосування інтерактивних методів сприяє не тільки активізації навчального процесу для студентів, але й стимулює викладачів до творчого підходу. Вони отримують можливість розвивати свої педагогічні здібності, краще розуміти індивідуальні особливості кожного студента та враховувати їхні унікальні пізнавальні стилі.

Структурно заняття з англійської мови, що використовує інтерактивні технології, складається з чотирьох основних фаз. На першій, організаційній, визначаються всі необхідні матеріали та засоби, що будуть використовуватися під час навчального процесу. Далі йде вступний етап, де викладач пояснює правила роботи, формулює мету заняття, ділить студентів на групи й розподіляє ролі. На етапі реалізації студенти аналізують запропоновані ситуації, знаходять рішення та формують відповіді, що стимулює їхню когнітивну активність. Завершальним є етап рефлексії, коли підбиваються підсумки заняття, відбувається оцінювання, аналізуються результати та дається зворотний зв'язок [5].

Методика інтерактивного навчання англійської мови орієнтована на всебічний розвиток студентів. Вона формує здатність самостійно аналізувати інформацію, логічно висловлювати думки, критично оцінювати матеріал та вільно взаємодіяти в іншомовному середовищі. Крім того, інтерактивні технології створюють передумови для дискусії, аргументованого відстоювання власної позиції, вирішення проблемних ситуацій, що стимулює розвиток мислення та формування навичок ефективної комунікації.

Один із ключових аспектів інтерактивного навчання – формування рефлексії щодо власного мовлення. Це допомагає студентам розвинути вміння адекватно оцінювати свої помилки, бачити їх причини та шукати шляхи виправлення. Саме такий підхід сприяє самопізнанню, що є важливим фактором у формуванні взаєморозуміння між студентами та викладачем. Усвідомлення власних сильних і слабких сторін дозволяє краще сприймати критику, аналізувати її конструктивно та застосовувати у власному навчанні [3].

Максимальної ефективності навчання вдається досягти за умови, що воно враховує інтереси студентів, відповідає їхнім актуальним потребам та є мотивуючим. Важливим є також зв'язок із попереднім досвідом студентів, активне залучення їх у навчальний процес, можливість впливати на його організацію та створення сприятливої атмосфери взаємоповаги [2].

До інтерактивних методів навчання належать різноманітні прийоми, що активізують пізнавальну діяльність студентів. Серед них можна виділити презентації, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, метод «мозкового штурму», а також конкурси з практичними завданнями та їх подальшим обговоренням. Додатково застосовують проектну діяльність, що включає розробку бізнес-планів, створення проектів, організацію творчих заходів, а також використання мультимедійних технологій і залучення носіїв мови.

Гра як форма освітньої взаємодії вирізняється складністю та емоційною насиченістю, вимагає максимальної зосередженості, активізує процеси запам'ятовування, стимулює розвиток мислення та мовленнєвих умінь, а також виконує важливу функцію у процесі соціального становлення особистості. Навіть маломотивовані або слабко підготовлені студенти активно долучаються до навчального процесу завдяки залученню до ігрових форм, що сприяє підвищенню їхніх освітніх результатів.

Ігрова діяльність завжди супроводжується інтелектуальним та емоційним напруженням, потребує вміння швидко приймати рішення, заохочує до активної розумової роботи та надає навчальному процесу глибшого сенсу [6].

Методика навчання з використанням ігор сприяє залученню всіх учасників освітнього процесу, стимулює комунікативну взаємодію, формує інтерес до опанування іноземної мови та посилює прагнення до знань. Завдяки ігровому підходу знімається психологічна напруга, зникає страх перед мовленнєвою взаємодією, що дозволяє застосовувати мову в умовах, наближених до реального життя. Ігрові завдання вдало поєднують мотиваційний чинник із розвитком навичок усного мовлення.

У процесі реалізації навчальних ділових ігор дотримуються ключові психолого-педагогічні положення:

- принцип відтворення професійних умов та діяльності через імітаційне моделювання;
- принцип проблемного підходу, що передбачає розв'язання актуального завдання;
- принцип колективної взаємодії, у якій саме групова форма роботи забезпечує високу ефективність засвоєння знань і формування практичних умінь;
- принцип діалогічної комунікації, що забезпечує кооперацію між учасниками, сприяє пошуку рішень, формуванню спільної позиції та стимулює інтелектуальну активність.

Досягнення поставлених ігрових цілей виступає інструментом розвитку особистісних якостей майбутнього фахівця та реалізації навчально-виховних завдань.

Ігри є особливо цінними в умовах обмеженого часу: вони підвищують рівень комунікативної активності студентів, дають змогу максимально реалізувати власні знання й уміння, сприяють зниженню психологічного навантаження та втоми, створюючи сприятливу атмосферу у студентському колективі.

Ще одним важливим методом інтерактивного навчання є дискусія. Це структурований процес обміну думками, що допомагає учасникам формувати власну точку зору або досягати певних висновків у процесі спільного аналізу. Ключова особливість дискусії – це її самостійний характер: викладач лише спрямовує хід обговорення, не втручаючись у зміст висловлювань. Завдяки цьому дискусія стає потужним інструментом самовираження та формування комунікативних навичок. Зміст обговорення може змінюватися залежно від обставин, але основна мета залишається незмінною – формування комунікативної компетентності студентів [4].

Однією з найефективніших форм дискусійної роботи є метод «мозковий штурм» (Brainstorm), що спрямований на спільне вирішення поставленої проблеми. Основна ідея цієї техніки – генерування максимальної кількості ідей без попередньої критики чи аналізу. Учасники вільно висловлюють будь-які припущення, навіть якщо вони здаються на перший

погляд повторюваними чи нестандартними. Лише після завершення висловлювань відбувається їхнє обговорення та оцінка. Цей метод широко застосовується для активізації мислення, розвитку креативності та навичок аргументації. Його доцільно використовувати на етапі мотивації, коли необхідно спонукати студентів до пошуку рішень та формування власної позиції. Для роботи може бути запропонована певна ситуація або окремі ключові поняття теми, а завдання студентів – запропонувати шляхи її вирішення та порівняти отримані результати з інформацією, представленою викладачем.

Проектний метод є однією з ефективних форм організації навчального процесу, яка сприяє активній взаємодії студентів та передбачає індивідуальну, парну або колективну діяльність. Основною метою такої методики є досягнення конкретного запланованого результату через практичну діяльність. Характерні особливості проектного підходу включають:

- використання мовлення в умовах, максимально наближених до реальних комунікативних ситуацій;
- стимулювання самостійної роботи студентів (індивідуальної або групової);
- вибір тематики проекту, що викликає інтерес у студентів і відповідає контексту навчання;
- добір необхідного мовного матеріалу, визначення структури та етапів роботи згідно з поставленими завданнями;
- представлення результатів у наочній формі [2].

Ключовою характеристикою будь-якого проекту є його позитивна мотивація. Чим пояснюється висока залученість студентів у проектну діяльність? Причини цього криються у тому, що проектна робота є не лише засобом опанування лексичного матеріалу, а й активною практичною діяльністю. Під час виконання проектів студенти не просто знайомляться з новими мовними конструкціями, а й:

- здійснюють пошук та аналіз інформації;
- створюють схеми, карти, ілюстрації, діаграми, розробляють плани;
- систематизують тексти, застосовують різні види наочності;
- організовують опитування, беруть інтерв'ю, проводять дослідницьку діяльність, роблять нотатки [6].

Висновки. Отже, розглядаючи інтерактивні методи, що використовуються у процесі вивчення іноземної мови, можна дійти висновку, що вони сприяють формуванню аналітичних і критичних навичок студентів. Інтерактивний підхід допомагає майбутнім фахівцям визначати проблеми, здійснювати пошук та обробку інформації, оцінювати різні варіанти рішень і знаходити найоптимальніші способи їх реалізації як під час індивідуальної, так і групової роботи. Це вказує на необхідність більш активного впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес у закладах вищої освіти, а також детального опрацювання методики викладання іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Брода М. Модернізація змісту підготовки фахівця у закладах вищої освіти України засобами впровадження інтерактивних методів вивчення англійської мови. *Молодь і ринок*. 2024. № 1 (221). С. 117–121.
2. Зінорук А. В. Теоретичні аспекти інтерактивних технологій. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2022. № 12–13. С. 598–591
3. Кохан О. М., Магден О. Г., Михайлова Н. О. Сучасні методи та інноваційні технології викладання іноземної мови в закладах вищої освіти. *Наукові записки*. 2024. № 213 С. 164–168.
4. Левченко І. О. Інтерактивні методи навчання під час дистанційної форми організації освітнього процесу на уроках англійської мови. *Science and technology: problems*,

prospects and innovations: proceedings of V International scientific and practical conference (Osaka, February 16–18, 2023). Osaka, Japan : CPN Publishing Group, 2023. С. 300–305. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47869/1/SCIENCE-AND-TECHNOLOGY-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-16-18.02.23.pdf#page=300>

5. Шевченко С.П. Застосування інтерактивних методів у процесі викладання курсу професійної англійської мови. *Молодий вчений*. 2020. № 4. С.481–483.

6. Taat, Muhamad, Khalid Abdulbaki, and Asma Al-Saqqaf. The impact of lecture and interactive methods on student's English competency. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*. 2020. № 15.20. p. 255–267.

Робота виконана під науковим керівництвом канд. філол. наук, доц.
БОГАТИРЬОВОЇ К. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОГО ТЕСТУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

ДВОРАКІВСЬКИЙ Д., 1 курс ФТМ ДТЕУ,
спеціальність «Філологія», освітня програма «Прикладна лінгвістика
(лінгводидактика, англійська мова)»

У статті проаналізовано доцільність використання лінгводидактичного тестування на практичних заняттях у процесі вивчення іноземної мови. Розглянуто особливості лінгводидактичного тестування як провідної технології формування інішомовної комунікативної компетентності. Описано специфіку розробки лінгводидактичного тестування з використанням цифрових освітніх технологій. Висвітлено його види та форми. На основі проведеного оглядового аналізу визначено методичні поради щодо ефективного застосування лінгводидактичного тестування в закладах освіти.

Ключові слова: *Лінгводидактичне тестування, комунікативна компетентність, тестові завдання, індивідуалізація навчання.*

The article analyses the expediency of using linguodidactic testing in practical classes in the process of learning a foreign language. The peculiarities of using linguodidactic testing as a leading technology for the formation of foreign language communicative competence are considered. The specifics of developing linguodidactic testing with the use of digital educational technologies are described. Its types and forms are highlighted. On the basis of the conducted review analysis, methodological recommendations for the effective use of linguistic testing in educational institutions are determined.

Keywords: *Linguistic didactic testing, communicative competence, test tasks, individualization of learning.*

Актуальність. Інформатизація та цифровізація в сучасному суспільстві спричинили посилення ролі глобалізаційних та інтеграційних процесів. Поступово стираються комунікативні кордони, а процеси спілкування, обміну інформацією та її здобуття набувають якісно нових ознак. Нині основною перепорою в міжкультурній взаємодії вступає мовний бар'єр. Тому вивчення іноземних мов набуває особливої актуальності та фактично є вимогою часу. При чому інішомовна компетентність є важливою та ключовою не лише на лінгвістичних

